

آیا امام زمان(عج) فرزندی به نام «صالح» دارد که او را «اباصالح» می خوانیم؟

در دعای زیبایی ندبه، یکی از کنیه هایی که حضرت مهدی(عج) را با آن می خوانیم کنیه «اباصالح» است و در لغت این لقب «پدر صالح» معنا می شود.

در دعای زیبایی ندبه، یکی از کنیه هایی که حضرت مهدی(عج) را با آن می خوانیم کنیه «اباصالح» است و در لغت این لقب «پدر صالح» معنا می شود.
اولین سؤالی که به ذهن می رسد این است که آیا امام زمان(عج) فرزندی به نام صالح دارند که او را «اباصالح» می خوانیم و یا دلیل دیگری برای دادن این کنیه به حضرت وجود دارد؟

به گزارش خبرگزاری خبرآنلاین، در شماره 27 مجله «موعود جوان»؛ به این سوال پرداخته شده که پاسخ آن را در ادامه می خوانید.

معنای لغوی «اباصالح»؛

کلمه "اب" در لغت عرب به معنای پدر آمده است. بدین جهت برخی از مردم تصور می کنند که عبارت اباصالح در حالت ترکیبی باید به معنای پدر صالح باشد تا معنی و مفهوم جمله صحیح گردد.
برای رفع این شبهه برخی از مؤمنین هم در مقام جواب برآمده و چنین اظهار داشته اند که: چون امام زمان(عج) با تشکیل زندگی خانوادگی، فرزندی به نام صالح دارند، بدین جهت او را با کنیه اباصالح می خوانیم.
به نظر می رسد که اینگونه جواب ها از حقیقت پرده بر نمی دارد، چون راهی برای درک چگونگی زندگی امام زمان(عج) و پی بردن به این موضوع که آیا آن حضرت به طور یقین فرزندی به نام صالح دارند یا نه، وجود ندارد. زیرا آنچه که از منابع معتبر به دست آمده این است که کیفیت زندگی و همچنین مسکن و ماوای آن حضرت، همانند خودشان، برای ما مستور و پنهان است و بر همین اساس می گوئیم که جواب یاد شده توجیه مطلوب و دلپسندی به نظر نمی آید.

القاب و صفات و کنیه هایی که برای پیامبر اسلام و اهل بیت آن حضرت در روایات و دعاها به کار رفته است هر کدام معنی و مورد خاصی دارند، مثلا کلمه «ابین»؛ که یکی از القاب معروف پیامبر اسلام(ص) است به طور یقین به خاطر امانتداری و امین اسرار و اموال مردم بودن به آن حضرت گفته شده است. هدف از به کار بردن کنیه «اب»؛ و «ام»؛ برای افراد، اثبات پدر یا مادر بودن آن اشخاص است نسبت به مضاف الیه شان، مانند ابوالحسن (پدر حسن)، ابو جعفر (پدر جعفر)، ام داوود (مادر داوود)، لکن از نظر لغت عرب این طور نیست که کلمات یاد شده (اب و ام) همیشه به معنای پدر و مادر باشد، بلکه گاهی به معنای صاحب و مالک و کنه و اساس شیء می باشد مانند: ابوالفضل، ابوتراب، ام القرى، ام الفساد و امثال آن که به طور یقین هیچ کدام آنها در معنای پدر و مادر به کار نرفته است. چون حضرت ابوالفضل(ع) پسری به نام فضل نداشته است که ابوالفضل - در این مورد - به معنای پدر فضل باشد. علی(ع) نیز فرزندی به نام تراب نداشته است که آن حضرت پدر تراب باشد و همچنین است کلمه ام القرى که کنیه معروف شهر مکه است، چرا که شهر مکه فرزندی نداشته است که مادر آن باشد.

امام زمان (ع) را چه وقت «اباصالح» بخوانیم؟

شکی نیست که وقتی با خداوند متعال مناجات می کنیم و نیازها و احتیاجات خود را به محضر مقدسش عرضه می داریم همسو و متناسب با نیازمان نام ها و صفات مقدس او را بر زبان می آوریم. مثلا در مقام طلب مغفرت از ساحت مقدس خداوند متعال او را «یا غفار»؛ و در مقام طلب نمودن روزی حلال و فراوان با کلمه «یا رزاق»؛ و در مقام درخواست ثبات قدم و استوار و پایدار ماندن در راه حق او را با جمله یا «مقلب القلوب و الابصار»؛ و امثال آن می خوانیم. بنابراین برای اجابت دعا و قبولی مناجات با خداوند متعال، راه و رمز و اوقات و ساعات خاصی وجود دارد که پیامبر اکرم (ص) و اهل بیت آن حضرت آنها را در میان احادیث و روایات معتبر به ما تعلیم فرموده اند به گونه ای که حتی دعای صبح و شام و دعای اول و آخر هفته و ماه و سال و چند و چون آن را هم یاد داده اند حال باید دید که دعای معروف گم شدگان در صحرا و بیابان را که در روایات آمده است و همچنین کنیه معروف اباصالح (ع) را در کجا و چه وقت باید خواند؟

از امام باقر(ع) و همچنین از امام صادق(ع) روایت کرده اند که فرمود: «اذا ضللت فی الطريق فناد «یا صالح»؛

او «#& یا ابا صالح «#&؛ ارشدنا الی الطریق رحمکم الله «#&؛ اگر در دشت و صحرا از جاده منحرف شده و راه گم کردید پس «#&؛ صالح «#&؛ و یا «#&؛ اباصالح «#&؛ را صدا کن و بگو: «#&؛ ای صالح «#&؛ و یا بگو «#&؛ ای اباصالح «#&؛ ما را دریابید و راه را بر ما نشان دهید، خداوند شما را رحمت فرماید.«#&؛

و روی همین اساس است که علمای ربانی و مؤمنین پیرو اهل بیت (ع) در جلسات و اجتماعات معنوی و پر شورشان، آن هم نه فقط در حال گم شدن در دشت و صحرا، بلکه در همه گمراهی های فکری و عملی و علمی و نابسامانی های مادی و معنوی در غیبت کبری، امام زمان اباصالح (عج) را به کمک و یاری می طلبند.

دلیل توسل به حضرت «#&؛ صاحب الزمان «#&؛

ممکن است پرسیده شود: چرا در برخی از موارد مانند گم کردن راه و درمانده شدن در صحرا و بیابان امام معصوم (ع) و یا علمای ربانی، ما را به جای گفتن «#&؛ یاالله «#&؛ و مانند آن، به گفتن «#&؛ یا صاحب الزمان «#&؛ و «#&؛ یا اباصالح «#&؛ المهدی ادرکنی «#&؛ و ... سفارش کرده اند، حال آن که خداوند متعال در فریادرسی مهربان تر و نیرومندتر از امام زمان (عج) است؟

جواب این پرسش را می توان چنین بیان کرد که چون امام زمان(عج) خلیفه الله و حجت خداوند متعال در میان مردم و راهنمای ایشان است بدین جهت در مقام گم کردن راه و گم شدن در دشت و صحرا و یا متحیر ماندن در امور دیگر به مدد خواستن از امام زمان توصیه و سفارش کرده اند. چرا که خداوند سبحان، ایشان را برای ارشاد و راهنمایی مردم برگزیده است و آن حضرت جهت ارشاد و راهنمایی و صعود به مدارج عالی ایمان و خوشبختی بهترین راه گشا و برترین هدایتگر است بنابراین کمک خواستن از امام زمان به منزله کمک گرفتن از خداوند متعال است.

بر این اساس است که در دوران غیبت کبری، علمای ربانی، در موارد بی شماری برای عرض حاجت و رفع گرفتاری خویش به امام زمان متوسل می شوند. زیرا ایشان بر این مطلب یقین دارند که امام زمان اگر چه بنا به علل و عوامل بیشماری از نظرها غایب است ولی حال و احوال مردم از نظر ایشان پنهان نیست، چنانکه در نامه معروف آن حضرت که در سال 410ه.ق به شیخ مفید ارسال داشته، آمده است:

«#&؛ ما به همه اخبار شما آگاهیم و هرگز احوال و غم و شادی شما بر ما پوشیده و پنهان نیست.«#&؛

بنابراین چقدر زیباست که انسان در مقام گرفتاری و گم کردن راه و جاده و یا مسیر مادی و معنوی زندگی به ساحت مقدس امام زمان متوسل شود و با گفتن جمله های دلنشین و آرام بخشی چون: «#&؛ یا صاحب الزمان ادرکنی «#&؛ ، «#&؛ یا فارس الحجاز و یا اباصالح المهدی اغثنی «#&؛ از آن حضرت کمک و یاری درخواست کند. چرا که در حال حاضر امام زمان(عج)، حبل الله و واسطه فیض میان خدا و مردم است، پس متوسل شدن به پیامبر و ائمه اطهار و امام زمان به معنای دق الباب کردن در رحمت و هدایتگر خداوند متعال است.

البته این نکته را هم باید دانست که در "گم کردن راه" لازم نیست که راه، فقط مادی و دشت و صحرا و جاده باشد، بلکه اگر کسی از نظر فکر و عقیده و ایمان و اعتقاد هم، جاده و راه را گم کرده باشد، سزاوار است که در این گونه موارد هم به ساحت مقدس آن حضرت توسل جوید و آن حضرت را به کمک و یاری بخواند.

پی نوشت:

با کمی تغییر و تلخیص از کتاب «#&؛ امام زمان (ع) را اباصالح چرا؟«#&؛ تألیف علی هجرانی.